

V pripravi je nov program upravljanja NATURE 2000

V okviru projekta LIFE + je v pripravi Program upravljanja Nature 2000 za obdobje 2014–2020 (LIFE11 NAT/SI/880). Nosilni partner projekta je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, pri projektu pa skupaj s še štirimi partnerskimi inštitucijami (Zavod RS za varstvo narave, Inštitut za vode RS, Zavod za gozdove, Kmetijsko gozdarska zbornica) kot partner sodeluje tudi Zavod za ribištvo Slovenije, ki v projektu skrbi za naloge, ki se navezujejo na ribe in ribištvo. Temeljni namen projekta je, na podlagi analiz izvajanja varstvenih ukrepov iz Programa za minulo finančno obdobje 2007–2013 (PUN2k) ter na podlagi novih znanj oblikovati nov Program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji za obdobje 2014–2020 (PUN2000), ki ga bo sprejela Vlada Republike Slovenije in bo v največji mogoči meri usklajen z vsemi deležniki.

Natura 2000 in upravljanje

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti, in sicer tako, da varuje habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, ki so v Evropi redki ali ogroženi. Zakonska podlaga za vzpostavljanje območij Natura 2000 sta evropski direktivi, in sicer Direktiva o ohranjanju prostoživečih ptic in Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst. Vrste in habitatni tipi, zaradi katerih so bila opredeljena območja Natura 2000, se imenujejo kvalifikacijski. Med kvalifikacijske vrste Natura 2000 spada tudi 29 vrst rib, med katerimi so nekatere ribolovno zanimive vrste. Med lovne vrste Natura 2000 vrst rib spadajo bolen (*Aspius aspius*), sulec (*Hucho hucho*), soška postrv (*Salmo marmoratus*), čep (*Zingel zingel*), grba (*Barbus plebejus*) in pohra (*Barbus balcanicus*).

Med kvalifikacijske vrste Natura 2000 med drugim spadajo tudi nekatere ribolovno zanimive vrste rib, kot so na primer sulec (*Hucho hucho*), bolen (*Aspius aspius*) in soška postrv (*Salmo marmoratus*).

Sulec (*Hucho hucho*)

Bolen (*Aspius aspius*)

Upiravec (*Zingel streber*)

Zlata nežica (*Sabanejewia balcanica*)

Leta 2007 je bil sprejet PUN2k, ki je opredelil izvajanje obveznosti varstva območij Natura 2000, ki jih Slovenija nalagata Direktiva o pticah in Direktiva o habitatih, z namenom zagotavljanja ugodnega stanja ohranjenosti evropsko pomembnih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Program podrobneje opredeljuje varstvene cilje in ukrepe na območjih Natura 2000, pristojne sektorje in odgovorne nosilce za izvajanje varstvenih ukrepov. Izvajanje le-teh je v Programu predvideno prek sektorskih načrtov.

Podrobni varstveni cilji za ohranjanje kvalifikacijskih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov na posameznih območjih Natura 2000 opisujejo zeleno stanje v naravi (npr. razširjenost vrste, velikost populacije, velikost habitata, strukturo habitata). Za doseganje varstvenih ciljev Program določa **podrobne varstvene ukrepe**, ki so opredeljeni po posameznih vrstah ali habitatnih tipih območij Natura 2000.

Varstveni cilji in ukrepi PUN2k

V Programu za obdobje 2007–2013 so bili za varstvo kvalifikacijskih vrst rib določeni ukrepi na petinštiridesetih

območjih Natura 2000. Ukrepi so za vsako vrsto in vsako območje Natura 2000 specifični, vendar se v večini nanašajo predvsem na ohranjanje ekoloških značilnosti habitata kvalifikacijskih vrst rib (ohranjanje struktur habitata – skrivališč, drstnih habitatov, struge, raznolikost in ustreznost sedimenta itn.) ter na zagotavljanje oziroma ohranjanje prehodnosti vodotokov.

V največji meri na stanje habitata ribjih vrst vplivajo različni posegi v vodni prostor, zato so za izvajanje teh ukrepov v skladu s Programom pristojni sektorski načrti s področja upravljanja voda.

Ker pa na območjih Natura 2000 potekajo tudi ribiške dejavnosti, so v Programu ukrepi varstva na območjih Natura predpisani tudi za ribiški sektor. Le-ti večinoma niso namenjeni kvalifikacijskim vrstam rib, ampak drugim vrstam živali in habitatnim tipom, na stanje katerih vplivajo ribiške dejavnosti. V PUN2k pod sektor ribištvo spadajo varstveni ukrepi za dve vrsti rib, eno vrsto kačjega pastirja, eno vrsto ptic, dve rastlinski vrsti ter dva habitatna tipa. Program opredeljuje vključitev varstvenih ukrepov v sektorske načrte ribištva – načrte ribiških območij in ribiškogojitvene načrte.

Program upravljanja Natura 2000

V sklopu priprave novega Programa za obdobje 2014–2020 Zavod za ribištvo Slovenije v sodelovanju z Zavodom za varstvo narave in drugimi strokovnjaki s področja ihtiologije sodeluje pri oblikovanju novih varstvenih ukrepov za ogrožene vrste rib na območjih Natura 2000. Pri določanju ukrepov se upošteva ekološke zahteve vrst, značilnosti območja Natura 2000, dejansko stanje v ekosistemu ter obstoječe in pričakovane dejavnike, ki ogrožajo vrste na specifičnem območju. Tako oblikovani varstveni cilji in ukrepi bodo v sklopu medsektorskih delavnic predstavljeni in usklajeni s sektorjem upravljanja z vodami. Po strokovni uskladitvi osnutka Programa je v sklopu projekta predvideno tudi usklajevanje osnutka z deležniki posameznih sektorjev. Na koncu bo Program sprejela Vlada.

Ukrepi za varstvo habitata ribjih vrst bodo prek naravovarstvenih smernic in strokovnih mnenj Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN) konkretizirani in vključeni v nove sektorske načrte. Na področju upravljanja voda bo to *Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja 2015-202 ter načrti rabe in urejanja voda*. Na področju ribištva bo v načrte ribiških območij in ribiškogojitvene načrte potekalo vključevanje varstvenih ciljev in ukrepov PUN2000, ki se nanašajo na prilagojeno ribiško upravljanje. Na tak način bodo v največji mogoči meri sobivale dejavnosti ribiškega upravljanja z zahtevami varovanja narave.

Več o projektu LIFE + Program upravljanja Nature 2000 za obdobje 2014–2020 si lahko preberete na spletni strani projekta: <http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=21>

Zavod za ribištvo Slovenije:
Barbara Bric

(Foto: arhiv Zavoda za ribištvo Slovenije)

Literatura:

Bibič, A., 2007. Program upravljanja območij Natura 2000: 2007–2013: operativni Program. Ljubljana. Ministrstvo za okolje in prostor, 2007.

Območje Krke, Natura 2000, je med drugim tudi življenjski prostor dveh kvalifikacijskih vrst rib – upiravca (*Zingel streber*) in zlata nežice (*Sabanejewia balcanica*).